

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N60

03.07.2020

საქმიანობის დასახელება: 110/35/10 კვ ძაბვის ქვესადგურის „გამარჯვება“ და 35 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის „გამარჯვება-ვაზიანი“ მშენებლობა და ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: გარდაბნის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 27.04.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ბიურო ვერიტას საქართველოს“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ მიერ წარმოდგენილია 110/35/10 კვ ძაბვის ქვესადგურის „გამარჯვება“ და 35 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის „გამარჯვება-ვაზიანი“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-12 ნაწილის მიხედვით, სამინისტროში წარმოდგენილ იქნა სკრინინგისა და სკოპინგის ერთობლივი განცხადება. სკრინინგის გადაწყვეტილების შედეგად (N 2-424; 21/05/2020) წარმოდგენილი პროექტი დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას და სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტრომ დაიწყო ადმინისტრაციული წარმოება.

ეგხ-ის გაყვანა და ქვესადგურის განთავსება დაგეგმილია გარდაბნის მუნიციპალიტეტში, სოფ. გამარჯვების სათემო ერთეულის ტერიტორიის ფარგლებში. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ 110 კვ ძაბვის ახალი ქვესადგურის განსათავსებლად სახელმწიფოსგან გადაეცა 3500 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი (ს/კ 81.10.39.365), ასევე ქვესადგურის საპროექტო ტერიტორიასთან სიახლოვეს 2565 კვ.მ ჯამური ფართობის მქონე სახელმწიფოს კუთვნილ ორ ნაკვეთზე დაურეგისტრირდა სერვიტუტის უფლება, სადაც მოეწყობა ქვესადგურთან მისასვლელი გზა და 10-35 კვ ძაბვის ეგხ-ები (4-მეტრიანი დერეფანი).

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საპროექტო ქვესადგურისა და ეგხ-ის განთავსების ალტერნატივები. მოცემული ალტერნატივების ანალიზის შედეგად ქვესადგურისთვის და ელექტროგადამცემი ხაზისთვის შეირჩა ტერიტორია, რომელიც დამორებულია დასახლებული პუნქტიდან და ახლოს მდებარეობს პერსპექტიული ეკონომიკური განვითარების ზონასთან, ამასთან ეგხ-ის ალტერნატიული ტრასის სიგრძე დაახლოებით

1400 გრძ.მ-ით გრძელია - რაც უარყოფით გარემოებას წარმოადგენს არსებულ გარემოზე დამატებითი ზემოქმედების კუთხით.

საპროექტო ქვესადგურისათვის შერჩეული ტერიტორიის GPS კოორდინატებია: X = 500093, Y = 4614197; X = 500071, Y = 4614078; X = 500073, Y = 4614069; X = 500077, Y = 461406; X = 500163, Y = 4614021; X = 500153, Y = 4614055. ქვესადგური განთავსდება „რუსთავი-220“ ქვესადგურიდან გამომავალი 110 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „გამარჯვება-1“-ის N79 საყრდენი ანძის მიმდებარედ, საიდანაც გათვალისწინებულია საპროექტო ქვესადგურისათვის („გამარჯვება“) ენერჯის მიწოდება. საპროექტო ტერიტორიის ელექტრონული გადამოწმების შესაბამისად პირდაპირი მანძილი ქვესადგურიდან უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე შეადგენს - დაახლოებით 1100 მ. (ქ. თბილისი, სამგორის რ-ნი, ლილოს დასახლება). პირდაპირი მანძილი გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფ. გამარჯვებამდე - 1800 მ-ს. საპროექტო ნაკვეთიდან პირდაპირი მანძილი უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე (მდ. ლოჭინი) - 60 მ . ქვესადგურის პროექტი ითვალისწინებს 110 კვ ძაბვის ღია გამანაწილებელი, ასევე 35 კვ და 10 კვ ძაბვის დახურული გამანაწილებელის მოწყობას. გათვალისწინებულია საკომუტაციო, მზომი და დამცავი მოწყობილობების (ამომრთველი, გამთიშველი, დენისა და ძაბვის მზომიები, გადამეტაძაბვის შემზღუდველი), ასევე საუჯრედო და სასალტეო პორტალების განთავსება. ქვესადგურში დამონტაჟდება დამცავი, მუშა და მეხდამცავი დამამიწებელი მოწყობილობები. სამეურნეო-ფეკალური წყლებისთვის ტერიტორიაზე მოეწყობა მიწისქვეშა რკინაბეტონის (6,8 კუბ.მ. მოცულობის) საკანალიზაციო ამოსაწმენდი ორმო. სატრანსფორმატორო ზეთის ავარიული დაღვრის შემთხვევაში ზეთის მისაღებად გათვალისწინებულია რკინაბეტონის ზეთმიმღები (20 კუბ.მ. მოცულობის) ავზის მოწყობა. ქვესადგურის ტერიტორია შემოისაზღვრება რკინაბეტონის საყრდენი კედლით.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ეგხ-ის საპროექტო ტრასა იწყება ქვესადგურის განთავსების ტერიტორიიდან და მიემართება (სამხრეთ-აღმოსავლეთით) არსებული 35 კვ ეგხ „ვაზიანამდე“. საპროექტო ეგხ-ს „გამარჯვება-ვაზიანი“ ტრასის საერთო სიგრძეა - 3920 მ (3265 მ - მიწისქვეშა, 655 მ - მიწისზედა). მიწისქვეშა (საკაბელო) ეგხ იწყება საპროექტო ქვესადგურიდან „გამარჯვება“, გადაკვეთს სოფ. გამარჯვებაში მიმავალ საავტომობილო გზას და დაახლოებით 1500 მეტრის მანძილზე გაუყვება ტერიტორიაზე არსებული გრუნტის გზის დასავლეთ კიდე, ეგხ-ის ტრასის შუალედური მონაკვეთი გადაკვეთს თბილისის შემოვლით გზას და გაუყვება სოფ. ვაზიანში მიმავალ გრუნტის გზას შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანიის“ მაგისტრალურ გაზსადენამდე. საიდანაც საჭირო ხდება საჰაერო ხაზზე გადასვლა. აღნიშნულ ადგილას მოეწყობა ეგხ „გამარჯვება-ვაზიანის“ N1 საყრდენი (საჰაერო ეგხ-სთვის სულ გამოყენებული იქნება 5 საყრდენი ანძა). საკაბელო მონაკვეთის საწყისი GPS კოორდინატებია - X 500151, Y 4614056, ხოლო ბოლო ნაწილის (სადაც მოეწყობა N1 ანძა) - X 502934, Y 4612931. NN 2, 3, 4, 5 ანძების კოორდინატებია - X 503072, Y 4612873; X 503270, Y 4612776; X 503468, Y 4612680; X 503529, Y 4612682. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად საკაბელო არხის სიღრმე იქნება - 1 მ. არხში, 35 კვ კაბელებთან ერთად, ასევე გათვალისწინებულია 10 კვ კაბელების განთავსება, რომლებითაც მოხდება ეგხ-ს ტრასის მიმდებარედ განლაგებული და პერსპექტიული საწარმოების ელექტრომომარაგება. გამოყენებული იქნება პლასტმასის (ნეილონის) იზოლაციის მქონე, „მშრალი“ ძალოვანი კაბელები. ელექტრონული გადამოწმების მიხედვით, ეგხ-ის დერეფნიდან პირდაპირი მანძილი სოფ. გამარჯვებამდე დაახლოებით - 1750 მ-ია, ხოლო ლილოს დასახლებამდე - 1200 მ.

პროექტის ფარგლებში სამშენებლო ბანაკის მოწყობა დაგეგმილი არ არის. მოწყობა დროებითი სამშენებლო უბანი. მშენებლობის ეტაპი გაგრძელდება 6 თვის განმავლობაში.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის ანგარიშები შესაბამისი დასკვნებისა და რეკომენდაციების მითითებით. კვლევების მიხედვით, ტერიტორია მდგრადია და დამაკმაყოფილებელ საინჟინრო-გეოლოგიურ პირობებში იმყოფება.

საპროექტო ქვესადგურის და ეგზ-ს მშენებლობა-ექსპლუატაცია დაკავშირებულია ახალი ტერიტორიების ათვისებასთან, შედეგად მოსალოდნელია ზემოქმედება საპროექტო ტერიტორიის ბიოტურ თუ აბიოტურ გარემოზე.

პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი იქნება როგორც სახიფათო ისე არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. წარმოდგენილი პროექტის ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა არ ჩატარებულა „ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილების შესაბამისად. ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილ იქნა წერილობითი სახით. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სამინისტროში არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ეტაპზე საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ხოლო ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის შესაბამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.2 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- პროექტის აღწერა. მათ შორის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურის ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა, საპროექტო ტერიტორიის ყველა გონივრული ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის (ეგზ-ის დერეფანის და ქვესადგურის განთავსების ტერიტორიის) აღწერა, საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო კოდი, საპროექტო ქვესადგურისა და ელექტროგადამცემი ხაზის ბუფერის Shp-ფაილები და GPS კოორდინატები;
- საპროექტო ტერიტორიის სიტუაციური რუკა (მოსაწყობი ინფრასტრუქტურის მითითებით და შესაბამისი აღნიშვნებით);
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა), მდინარემდე - მდებარეობის მითითებით;
- დროებითი სამშენებლო უბნის აღწერა (GPS კოორდინატების მითითებით);
- ფუჭი გრუნტის მართვის საკითხების აღწერა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ქვესადგურთან მისასვლელი საპროექტო გზის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია (სიტუაციურ რუკაზე მითითებით);
- ტრანსფორმატორებიდან ზეთის ავარიული დაღვრის მართვის საკითხები დეტალურად;
- საპროექტო ზეთშემკრები ავზების და მისი ეფექტურობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე წყალმომარაგების საკითხები;
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- დეტალური ინფორმაცია გზშ-ის ანგარიშის შედგენის პროცესში გამოყენებული კვლევების მეთოდოლოგიის შესახებ;

4.1 საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- საპროექტო ზონის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური, სეისმური და ტექტონიკური პირობების აღწერა;
- საპროექტო ზონის ჰიდროგეოლოგიური პირობები;

- საპროექტო ობიექტების (ქვესადგური, ანძები და სხვა) სამშენებლო ტერიტორიაზე ჩატარებული დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური (გეოტექნიკური) კვლევები (საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა);
- საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის შედეგები და კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები/რეკომენდაციები;

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, (შემარბილებელი ღონისძიებები);
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი, პრევენციული ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივებით გამოწვეული ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია;
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შედეგების შეფასება მიმდებარე ობიექტების გათვალისწინებით;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საპროექტო ქვესადგურის მდინარესთან (მდ. ლოჭინი) სიახლოვის გათვალისწინებით გზშ-ის ანგარიშში ასახული უნდა იყოს ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის მდინარისმიერი ეროზიის ან/და დატბორვის რისკების შესახებ, საჭიროების შემთხვევაში სათანადო პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ეგზ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე. ამასთან, დოკუმენტში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ფრინველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე). მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე. ამასთან გზშ-ს ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე;
- გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- დეტალური გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;

- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება ცხრილის სახით;
- გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ მიერ წარმოდგენილ, 110/35/10 კვ ძაბვის ქვესადგურის „გამარჯვება“ და 35 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის „გამარჯვება-ვაზიანი“ მშენებლობა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.